

Archiv obce Babina

1870 - 1945 (1950)

Inventář

EL NAD č.: 5

AP č.: 173

Kateřina Nová, Petr Hubka, Zuzana Kliková

Plasy 2009

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce fondu	3
II. Vývoj a dějiny fondu	5
III. Archivní charakteristika fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu fondu	5
V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování archivní pomůcky	6

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých pramenů a literatury	7
---	---

Inventární seznam	9
--------------------------	----------

Tiráž	11
--------------	-----------

I. Vývoj původce fondu

Ves Babina, vzdálená 3 km jihovýchodně od Plas, se rozprostírá pod prameništěm Nebřezinského potoka v povodí řeky Střely na katastrálním území téhož jména o rozloze 15,98 km² v nadmořské výšce 407 m. Název vsi má původ ve jménu Bába, vyjadřuje Bábovu vesnici. První písemná zpráva o existenci Babiny pochází z roku 1175, kdy ji český kníže Soběslav II. věnoval společně s Oborou a Koryty plaskému cisterciáckému klášteru. Před rokem 1850 byla součástí plaského panství, které vlastnil rakouský kancléř Klement Metternich-Winneburg.

Při vytváření stabilního katastru v roce 1839 bylo do katastrálního území Babina začleněno téměř celé polesí Čečín a část polesí Olšany. Na babinské katastrální území se tak dostala čečinská fořtovna, hájovny Stradina, Rouda a tehdy nově postavená Richardka.

Po zrušení patrimoniální správy roku 1850 se Babina stala samostatnou obcí s obecním výborem, představenstvem a obecním představeným v soudním a politickém okrese Kralovice. Obecní úřad vždy sídlil v obydlí starosty. Po roce 1919 fungovalo obecní zastupitelstvo a rada. Dále měla obec jako pomocný orgán vedle povinné finanční komise ještě trestní komisi a honební výbor.

Babina byla vesnicí zemědělskou s možností zaměstnání místních obyvatel v okolních lesích či ve dvoře plaského velkostatku. Nemovitý majetek obce tvořilo 118,59 ha pozemků a obecní pastuška. Rozvoj průmyslu ve druhé polovině 19. století na sever od Plzně a výstavba železnice přes Plasy v 70. letech toho století umožňovaly babinským občanům hledat pracovní příležitosti i mimo obec či blízké Plasy, na které byla Babina vázána různými funkcemi a službami. V Plasích měla vedle římskokatolické farní správy poštovní úřad, obvodního lékaře, četnickou stanici, existovaly tam různé obchody a děti do Plas docházely do školy.

Původní zemědělský ráz vesnice se během 19. století pomalu měnil. Kromě nových stavebních a výrobních technologií přispívaly k tomu i požáry, které se nevyhýbaly ani této obci. Výstavba a modernizace vyžadovaly velké množství stavebního materiálu. Zájem o cihly podnítil tři společníky Rudolfa Filipa, Josefa Fránu a Antonína Holuba z Plas k výstavbě strojní cihelny. Vybudovali ji v roce 1912 a fungovala do 30. let, kdy její činnost jako nerentabilní zastavili.

V první polovině 90. let 19. století získala Babina spojení okresní silnicí s Plasy a v roce 1930 s Kopidlem. Již od roku 1909 měla vesnice samočinný vodovod o délce 1 200 metrů. V lokalitě zvané Močidla se jímala voda a přiváděla se potrubím do vodojemu poblíž nynější školní budovy a odtud se pak dále rozváděla do jednotlivých stavení.

Výrazného rozvoje dosáhla zdejší obec v době 1. republiky. Místo pastušky čp. 25, zrušené v roce 1912, postavila záhy po válce obecní chudobinec čp. 52. Památce padlým v I. světové válce věnovala na návsi postavený pomník. Nejvýznamnější stavbou tohoto období byla nová školní budova čp. 64, vystavěná v letech 1934–1935. Do té doby patřila Babina do obvodu obecní školy v Plasích, kam také od roku 1921 docházela starší školní mládež do měšťanské školy. Ještě v roce 1939 se Babinští dočkali elektrifikace, kterou za přispění obce provedly Západočeské elektrárny.

Společenský život v Babině ovlivňovaly různé spolky a organizace, nejvýznamnější z nich byl spolek dobrovolných hasičů, založený roku 1910.

Vývoj počtu obyvatel a domů v místní obci

Rok	Počet	
	lidí	domů
1850	340	<i>neuvedeno</i>
1869	303	42
1880	331	46
1890	299	48
1900	302	48
1910	270	49
1921	274	50
1930	309	59
1950	238	69

Přehled doložených starostů obce

Rok	Starosta
1888 – 1889	Josef Sinkule
1889 – 1892	Josef Soukup
1892 – 1895	František Baksa
1895 – 1898	Tomáš Bunda
1898 – 1901	Václav Baksa
1901 – 1904	Josef Sinkule
1904 – 1909	Mat. Bernášek
1909 – 1912	Vojtěch Sinkule
1912 – 1919	František Bunda
1919 – 1921	Václav Plachetka
1921 – 1923	František Bunda
1923 – 1925	František Baxa
1925 – 1927	Václav Vodrážka
1927 – 1931	František Bunda
1932 – 1937	František Křížek
1937 – 1938	Václav Brada
1938 – 1945	Josef Bernášek

II. Vývoj a dějiny fondu

Písemnosti byly po celou dobu fungování obecního úřadu pravděpodobně ukládány vždy u právě úřadujícího starosty. MNV převzal péči o obecní písemnosti, a to až do roku 1953, kdy je předložil společně s vlastní spisovnou k posouzení při první odborné archivní prohlídce a skartaci archiváři Okresního archivu v Plasích Jaroslav Vavříkovi. Ten z písemného materiálu obecního úřadu vytrídil pro trvalé uložení v archivu několik balíků aktového materiálu z let 1870-1945 o fyzickém rozsahu 0,30 bm. Do knihy přírůstků byly archiválie zaevidovány dodatečně v roce 1996 pod přírůstkovým číslem 877.

Na konci května 2004 předal archivu pan Oldřich Soutner z Plas podací deník babinského obecního úřadu z let 1889-1909 o rozsahu 0,08 bm, který byl zapsán do knihy přírůstků pod číslem 13/04.

Fond uspořádal v roce 1956 Jaroslav Vavřík a o pět let později vypracoval Josef Pankraz soupis písemností Obecní úřad Babina 1870-1945. V roce 2000 byl v souladu s metodickým návodem na pořádání a inventarizaci archivních fondů, vydaným archivní správou Ministerstva vnitra v Praze dne 31. ledna 2000 čj. AS/1-284/2000, původní název fondu Obecní úřad Babina nahrazen názvem novým Archiv obce Babina.

III. Archivní charakteristika fondu

Vzhledem k absenci spisového řádu obecního úřadu bylo pro inventarizaci tohoto fondu upraveno pořádací schéma z metodického návodu Ministerstva vnitra pro pořádání fondu archiv obce vydané archivní správou pod čj. AS/1-284/00. Jedna inventární jednotka je u knih a registraturních pomůcek tvořena vždy jednou knihou, jedním podacím protokolem, u spisů pak věcně vymezeným souborem písemností.

Původcem fondu je Obecní úřad v Babině. Posteriory fondu jsou zápisy v hlavní knize z let 1945-1946 (inv. č. 10) a v pokladním deníku z let 1945-1950 (inv. č. 12). Z fondu AO Babina byla převedena kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva z let 1939-1951 do fondu MNV Babina, protože polovina záznamů se již vztahovala k činnosti tohoto původce.

Vnitřní skartace ve fondu Archiv obce Babina byla provedena záhy po převzetí písemností od původce okresním archivářem Jaroslavem Vavříkem a další v roce 1961 Josefem Pankrazem, obě bez vyhotovení příslušného protokolu. Současný fyzický rozsah fondu činí 0,40 bm. Kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva (výboru), obecní rady a komisí 1888-1939 (inv. č. 1) byla zařazena do I. kategorie, ostatní archiválie fondu do II. kategorie. Jazykem fondu je čeština. Archiválie se v době zpracování fondu nacházely ve vyhovujícím stavu, nevyžadujícím restaurátorský ani konzervátorský zásah.

Badatelsky nejvyužívanější jsou protokolní knihy orgánů obecní samosprávy. Kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva (výboru), obecní rady a komisí 1888-1939 (inv. č. 1) obsahuje mj. podrobné záznamy o výstavbě silnice Babina – Plasy z roku 1892. Další písemnosti týkající se výstavby silnic jsou uloženy mezi spisovým materiálem (inv. č. 7).

Pokud jde o stavební aktivity obce, lze ve fondu dohledat písemnosti vztahující se ke stavbě vodovodu (inv. č. 7), k elektrifikaci (inv. č. 7) a k výstavbě školní budovy (inv. č. 9).

Účetní kniha (inv. č. 12) byla obecním úřadem založena v roce 1932 jako hlavní kniha, ale již od následujícího roku byla používána výhradně pro záznamy pokladního deníku.

Účetní kniha (inv. č. 13) zastávala funkci hlavní knihy kontribučenského fondu, pokladního deníku téhož fondu i funkci pokladního deníku obce. Dále jsou v ní zaznamenány účty stavby společné kovárny z roku 1887. Kromě toho byl do ní pořízen opis rozdělení peněz kontribučenským peněžním fondem z 15. února 1871.

IV. Stručný rozbor obsahu fondu

Archivní fond AO Babina poskytuje přes svůj nevelký rozsah poměrně mnoho informací nejen o činnosti obecních orgánů, ale i o politickém, hospodářském a společenském životě obce od 70. let 19. století až do roku 1945. Důležitým pramenem jsou zejména zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva

(výboru), obecní rady a komisí, vedené v letech 1888-1938, či spisy zachycující stavební a školské záležitosti. Pro studium finanční situace obce lze využít dochovaný účetní materiál v podobě dvou pokladních deníků, hlavní knihy a účetní knihy.

V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování archivní pomůcky

Fond Archiv obce Babina 1870-1945 (1951) uspořádala a pomůcku sestavila v dubnu 2004 Kateřina Nová, úvod k inventáři napsali v dubnu 2006 Petr Hubka, ředitel Státního okresního archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích, a Kateřina Nová, archivářka Státního okresního archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích. Čistopis pomůcky v únoru 2009 vyhotovila Zuzana Kliková.

Plasy 3. března 2009

Petr Hubka, Kateřina Nová, Zuzana Kliková

Přílohy:

Příloha č. 1

Seznam použitých pramenů a literatury:

SOMMER, Johann Gottfried. *Das Königreich Böhmen, statistisch-topographisch dargestellt*. Sechster Band. *Pilsner Kreis*. Prag, 1838.

DUNDERA, J. A. *Království České, staticky-polohopisně popsané*. Praha, 1845.

PALACKÝ, František. *Popis království Českého*. Praha, 1848.

Handbuch der mit a. h. Entschliessung vom 26. Juni 1849 genehmigten Gerichtseintheilung des Kronlandes Böhmen mit zugleichiger Berücksichtigung der mit a. h. Entschliessung vom 4. August 1849 genehmigten politischen Eintheilung. Prag, 1850.

Zevrubný popis rozdělení země království Českého. [Praha], [1854].

Verzeichniss der Orts-gemeinden im Königreiche Böhmen. Prag, [1862].

Seznam míst v království Českém. Praha, 1872.

Seznam míst v království Českém = Orts = Repertorium für das Königreich Böhmen. Praha, 1886.

Seznam míst v království Českém = Orts = Repertorium für das Königreich Böhmen. Praha, 1893.

Seznam míst v království Českém. Praha, 1907.

Seznam míst v království Českém. Praha, 1913.

Statistický lexikon obcí v republice Československé. Praha, 1924.

Statistický lexikon obcí v republice Československé. Praha, 1934.

Amtliches Deutsches Ortsbuch für das Protektorat Böhmen und Mähren. Prag, 1940.

Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850-1970. Praha, 1978.

DYK, Jan. *Popis politického okresu Kralovického*. Praha, 1886.

UHLÍŘ, Josef. *Obecní zřízení a řád volení v obcích pro království České*. Praha, 1915.

JOACHIM, Václav. *Řád volení v obcích s prováděcími nařízeními a novela k obecním zřízením*. Praha, 1919.

WEYR, František. *Řád volení do obcí*. Brno, 1920.

KAŇÁK, Josef. *Základy správy obecní, správní příručka českých zemí*. Kutná Hora, 1927.

FLÖGEL, Jaroslav. *Praktická příručka pro obecní a okresní funkcionáře*. Praha, 1931.

ZETEK, František. *Popis politického okresu Kralovického*. Kralovice, 1932.

KYPR, O. *Obecní zřízení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha, 1933.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha, 2005. ISBN 80-7106-709-1.

CAIS, Petr. Účetní materiály kamerálního účetnictví obecní samosprávy v Čechách v letech 1850 – 1945 (se zřetelem k situaci v českém pohraničí). *Archivní časopis*, 2006, roč. 56, č. 4, s. 249–285.

EDL, Jan. Přehled změn v územní organizaci politické správy v letech 1928 – 1948. *Paginae historie: sborník Národního archivu*, Praha, 2006, roč. 14, s. 483–546.

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
I. Knihy			
1	Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva (výboru), obecní rady a komisí	1888 - 1938	K 1
II. Spisový materiál			
II. 1. Registraturní pomůcky			
2	Podací protokol	1889 - 1909	R 1
3	Podací protokol	1922 - 1926	R 2
4	Podací protokol	1926 - 1936	R 3
5	Podací protokol	1936 - 1945	R 4
II. 2. Spisy			
6	Domovské právo	1870 - 1936	N 1
7	Stavební činnost obce	1905 - 1939	N 1
8	Rozpočty chudinského fondu	1926 - 1931	N 1
9	Zřízení obecné školy	1923 - 1937	N 1
III. Účetní materiál			
10	Hlavní kniha	1943 - 1945 (1946)	K 2
11	Pokladní deník	1895 - 1935	K 3
12	Pokladní deník	1932 - 1945 (1950)	K 4
13	Účetní kniha	1874 - 1907	K 5

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Babina
Časové rozmezí archivní pomůcky:	1870 - 1945 (1950)
Počet evidenčních jednotek:	10 (5 úředních knih, 4 podací protokoly, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	13
Rozsah v bm:	0,40 (úřední knihy - 0,13 bm, podací protokoly – 0,16 bm, karton - 0,11 bm)
Stav ke dni:	3.3.2009
Zpracovatel fondu:	Kateřina Nová
Zpracovatelé archivní pomůcky:	Petr Hubka, Kateřina Nová, Zuzana Kliková
Počet stran:	11
Počet exemplářů:	4
Schválila:	Martina Matušková

dne 3. 3. 2009 – č. j. SOAP/060-119/2009